

Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
Κλείδα για το επαναληπτικό διαγώνισμα Σεπτεμβρίου • ΟΛΑ τα τμήματα

Διδαγμένο κείμενο

A1. α) Σωστό β) Λάθος γ) Σωστό δ) Λάθος [2 x 4 = 8 μονάδες]

A2. α) τὴν εὐδαιμονίαν [2 μονάδες]

— Η αντανούμια αναφέρεται νοηματικά στην *ευδαιμονία* που αποτελεί και το ανώτερο αγαθό για τον άνθρωπο. Έχοντας αυτή νιώθουμε πως έχουμε τα πάντα · αν δεν την έχουμε κάνουμε το παν για να την αποκτήσουμε.

B1.α. επιλογή 3 σημείων (☹) από τα 5 που ακολουθούν x 1 μονάδα = 3 μονάδες.

Επίκουρος:

- ☹ χρήση **προστακτικών** (μήτε μελλέτω – μήτε κοπιάτω). [Με την αντίθεση που σχηματίζεται μεταξύ του νέος – γέρον (τα υποκείμενα των ρηματικών τύπων μελλέτω, κοπιάτω, μελετᾶν – το ποιητικό αίτιο στο φιλοσοφητέον), προβάλλεται εναργέστατα η αξία της φιλοσοφίας για κάθε ηλικία.]
- ☹ το ρηματικό επίθετο **φιλοσοφητέον** (αν το αναλύαμε σε πρόταση, αυτή θα ήταν: «χρή νέον καὶ γέροντα φιλοσοφείν», (φιλοσοφητέον = χρή / δεῖ φιλοσοφείν – όπως και παραπάνω · μελλέτω: χρή μελετᾶν).
- ☹ Με τη **χρήση του απροσώπου ρήματος χρή** + απαρέμφατο (μελετᾶν οὖν χρή).

Αριστοτέλης:

- ☹ Με τη χρήση του **απροσώπου ρήματος δεῖ** + απαρέμφατο (Δεῖ ὀρέγεσθαι).
- ☹ Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως: Η διατύπωση είναι **δεοντολογική**, στο πλαίσιο ενός υποθετικού συλλογισμού που αναφέρεται στο παρόν και το μέλλον (μελλοντικές εκφράσεις: **Φιλοσοφητέον, μέλλω + απαρέμφατα μέλλοντα**): Πρέπει να φιλοσοφούμε, για να πολιτευόμαστε σωστά και να ζήσουμε ιδιωτικά με ωφέλιμο τρόπο (πρωθύστερο). Από τη δοτ. πρ. του ενεργ. προσώπου ἡμῖν φαίνεται ότι ο Α. απευθύνεται σε όλους τους ανθρώπους.

Έτσι όλα τα παραπάνω ταιριάζουν απολύτως με το γραμματειακό είδος στο οποίο εντάσσεται κάθε κείμενο ως λόγος προτρεπτικός ή διδακτική επιστολή.

B1.β. 7 σημεία (●) x 1 μονάδα = 7 μονάδες.

- Σύμφωνα με το δεύτερο απόσπασμα από τον Προτρεπτικό προς Θεμίσωνα του Αριστοτέλη, η φιλοσοφία θεωρείται απαραίτητη για τον έλεγχο των μέσων που θα διασφαλίσουν τον απώτερο στόχο του ανθρώπου, το τέλος στη ζωή του (**τελεολογική διάσταση**), με διττό όφελος:
 - α) στη δημόσια ζωή θα ενεργεί ως πολίτης με τον ορθό τρόπο (ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι)
 - β) στον ιδιωτικό του βίο θα ενεργεί με τρόπο ωφέλιμο (ὠφελίμως).– (σχήμα πρωθύστερο: ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως).
- Ο άνθρωπος διαθέτει ορισμένα μέσα - ὄργανα που αξιοποιεί στη ζωή του. Αυτά είναι το σώμα, τα μέλη του και οι δραστηριότητές του. Όμως, η χρήση τους συχνά εγκυμονεί κινδύνους και μπορεί να φέρει το αντίθετο αποτέλεσμα από αυτό που επιδιώκεται. **Η χρήση των σωματικών μέσων απαιτεί ολοκληρωμένη, στέρεη γνώση (ἐπιστήμη), ώστε να αποφευχθούν πιθανοί κίνδυνοι, καθώς αυτά από μόνα τους δεν είναι ούτε καλά, ούτε κακά.** Εδώ η Φιλοσοφία φαίνεται απολύτως χρήσιμη και ωφέλιμη για τον άνθρωπο.
- **ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως:** **Κλιμάκωση:** αρχικά ο άνθρωπος επιζητά τη γνώση (ὀρέγεσθαι), μετά προβαίνει στην απόκτησή της (κτᾶσθαι). Τελικό ζητούμενο όμως είναι η εφαρμογή της και η σωστή χρήση της (**προσηκόντως χρῆσθαι**). Συμβαίνει πολλές φορές να γνωρίζει ο άνθρωπος το σωστό, αλλά να μη θέλει ή να μην μπορεί να το εφαρμόσει. Επισημαίνεται επομένως, η αναγκαιότητα (δεῖ) της σωστής χρήσης (**προσηκόντως**) ὅσων εργαλείων διαθέτουμε για την ζωή. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η **φιλοσοφία αποβαίνει χρήσιμη για τον ανθρώπινο βίο** διότι η γνώση είναι εκείνη που κατευθύνει το σώμα.
 - [Αυτή την αδυναμία της γνώσης έναντι του πάθους ο Αριστοτέλης την ονομάζει ἀκρασίαν και τον άνθρωπο, που γνωρίζει το σωστό αλλά δεν το εφαρμόζει, ἀκρατῆ].

Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως:

[Η διατύπωση είναι δεοντολογική, στο πλαίσιο ενός υποθετικού συλλογισμού που αναφέρεται στο παρόν και το μέλλον (μελλοντικές εκφράσεις: *Φιλοσοφητέον, μέλλω + απαρέμφατα μέλλοντα*), αποκτώντας έτσι μια διάσταση διαχρονική: Πρέπει να φιλοσοφούμε, για να πολιτευόμαστε σωστά και να ζήσουμε ιδιωτικά με ωφέλιμο τρόπο].

- **βίος:** Η λέξη δεν είναι πάντα απολύτως ταυτόσημη με τη λέξη ζωή. Συχνά με τον βίον δίνεται έμφαση στον τρόπο της ζωής, στην κατάσταση της ζωής, στο πώς βιώνει ο άνθρωπος τη ζωή. Έτσι, ενώ η ζωή αποτελεί για τον άνθρωπο ένα υπαρκτικό δεδομένο, ο βίος του υπόκειται σε διερώτηση, διαμόρφωση και επιλογή.
- Η ζωή είναι μία, αλλά οι επιλέξιμοι βίοι πολλοί. Κατά προέκταση, **ο ανθρώπινος βίος**, ατομικός και συλλογικός, γίνεται **αντικείμενο φιλοσοφικής μελέτης**. Και η φιλοσοφία ορίζεται ως **τέχνη του βίου**.
- Ο Αριστοτέλης προβάλλει την αναγκαιότητα της φιλοσοφίας στην πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα, **συνδέοντας την πολιτική ζωή με τη φρόνηση και τη γνώση**. Έχοντας κατά νου στο πρώιμο ακόμη στάδιο της σκέψης του την ισοδυναμία της φρόνησης με τη φιλοσοφική γνώση, προσλαμβάνει τον **ενάρετο βίο ως αποτέλεσμα της θεωρητικής γνώσης**, συνδέοντας την αρετή με την πράξη μέσω της γνώσης. Η δύναμη της γνώσης είναι αυτή που κατευθύνει το σώμα, με αποτέλεσμα να συνδέεται αυτή με την **ορθή κρίση, το «βουλεύεσθαι»**.
[Έτσι ο άνθρωπος και κυρίως ο πολιτικός θα μπορεί να διακρίνει το αγαθό από το κακό. Τονίζεται συνεπώς η αξία της φιλοσοφίας για τη ζωή, καθώς τονίζεται ότι η κατοχή της φιλοσοφίας από τον πολιτικό εξασφαλίζει όχι μόνο την προνομιακή θέση του μέσα στην πολιτεία, αλλά και την εγκυρότητα της ικανότητάς του να πολιτεύεται.]
- **πολιτεύομαι:** Στην κύρια σημασία του το ουσιαστικό πολιτεία δηλώνει τον τρόπο ζωής μέσα στην πόλη, ενώ το ρήμα πολιτεύομαι σημαίνει τη σχέση του ελεύθερου πολίτη με την κοινωνία στην οποία ζει, τον τρόπο με τον οποίο αυτός εντάσσεται στη δημόσια ζωή.

B2. 10 σημεία (•) x 0,5 ή 1 μονάδα, σύμφωνα με την οδηγία βαθμολόγησης = 10 μονάδες.

- **φιλοσοφείν:** Για τον Επίκουρο η φιλοσοφία είναι συνυφασμένη με τη μελέτη των φυσικών φαινομένων (φυσιολογία) και την άσκησή της στον ευρύτερο χώρο μιας κοινότητας φίλων (συμφιλοσοφείν). **Ο σκοπός της είναι διπλός: θεραπευτικός**, καθώς απαλλάσσει τον άνθρωπο από τον φόβο για τη φύση, τους θεούς, τον θάνατο και τον πόνο, και **διδασκτικός**, καθώς μαθαίνει τον άνθρωπο να βρίσκει τα όρια του πόνου και της ηδονής. (1 μον.)
- Ο Επίκουρος τονίζει ότι η προτροπή του προς τη φιλοσοφία αφορά τόσο τους νέους όσο και τους ηλικιωμένους. Εύλογα μπορούμε να υποθέσουμε ότι η αναφορά στα δυο ηλικιακά άκρα γίνεται για να δηλωθεί απερίφραστα ότι **η φιλοσοφία είναι για όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως ηλικίας** (και όχι μόνο). Ο Επίκουρος αιτιολογεί (γάρ) με διπλή έντονη άρνηση (οὔτε ... οὔτε), κατά τρόπο συμμετρικό και αναιρώντας πιθανές αντιρρήσεις για δήθεν ηλικιακή ακαταλληλότητα, ότι ούτε οι νέοι πρέπει να θεωρούν τον εαυτό τους ανώριμο για τη φιλοσοφία, ούτε και οι ηλικιωμένοι να θεωρούν ότι έχουν περάσει την ώριμη για τη φιλοσοφία περίοδο της ζωής τους, **καθώς και οι δύο μπορούν να ωφεληθούν πολλαπλά από τη μελέτη της**. (1 μον.)
- **μελετᾶν:** Προσδιορίζοντας την έννοια, μπορούμε να αντιληφθούμε το νόημα της προτροπής του Επίκουρου. Μελετᾶ σημαίνει φροντίζω, δίνω προσοχή σε κάτι. Ο Επίκουρος, λοιπόν, συμβουλεύει τον άνθρωπο να θυμάται και να ερευνά διαρκώς τις βασικές αρχές της (επικούρειας) φιλοσοφίας του και αναλόγως να διαμορφώνει τη ζωή του. [Το περιεχόμενο της προτροπής του μοιάζει να είναι διαφορετικό από το νόημα μιας φράσης του Σωκράτη στον Φαίδωνα, όπου ο φιλόσοφος αναφέρεται στη φιλοσοφία ως «μελέτη θανάτου»]. Ολόκληρη η αρχαία φιλοσοφία μοιάζει να συμφωνεί ότι η φιλοσοφία είναι μια δραστηριότητα, θεωρητική και πρακτική, που έχει σκοπό και μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο σε μια ζωή άξια να την ζήσει, με μια λέξη, στην εὐδαιμονία. Οι φιλόσοφοι διαφοροποιούνται μόνο στον ορισμό της. (1 μον.)

- Η πρόταση-κατακλείδα της παραγράφου (όπως φαίνεται από το σύνδεσμο οὖν) επικεντρώνεται στον όρο-κλειδί του κεντρικού νοήματος: την **εὐδαιμονία: η παρουσία της εξασφαλίζει τα πάντα, ενώ η απουσία της μας οδηγεί να πράττουμε τα πάντα, ώστε να την αποκτήσουμε.** (0,5 μον.)
- **εὐδαιμονία:** ευτυχία. Για τους περισσότερους φιλοσόφους της αρχαιότητας η εὐδαιμονία είναι ο τελικός σκοπός της ανθρώπινης ζωής, η επιδίωξη όλων των ανθρώπων, το απώτατο αγαθό –αλλά δίνουν διαφορετικό περιεχόμενο στην έννοια. Στην επικούρεια φιλοσοφία η εὐδαιμονία έχει κεντρική θέση, αποτελώντας ένα ιδανικό εφικτό σε όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φυλετικής καταγωγής, φύλου, ηλικίας, κοινωνικής θέσης και οικονομικής κατάστασης. (1 μον.)
- Η **ἡδονή** είναι το κεντρικό περιεχόμενο της ανθρώπινης ευδαιμονίας: *τὴν ἡδονὴν ἀρχὴν καὶ τέλος λέγομεν εἶναι τοῦ μακαρίως ζῆν (Επιστολή στον Μενοικέα, 129).* Συνίσταται στη, μέσα από νηφάλιο στοχασμό, μετρημένη απόλαυση φυσικών και πνευματικών αγαθών, που οδηγεί στην ἀπονία και στην ἀταραξία, την ψυχική γαλήνη. Ο ευδαίμων άνθρωπος, έχοντας απαλλαγεί από τον πόνο της ζωής αλλά και τον φόβο του θανάτου, παρομοιάζεται με τον θεό. (0,5 μον.)
- Από τη πλευρά του **ο Σωκράτης υποστηρίζει** στο δοθέν απόσπασμα από την *Πολιτεία* πως **απώτερος σκοπός της φιλοσοφίας είναι η ευδαιμονία του ανθρώπου και της πολιτείας.** Η φιλοσοφία προβάλλει ως η μόνη διέξοδος των πολιτειών από την κακοδιαχείριση. Μόνο εάν οι άρχοντες φιλοσοφήσουν ή κυβερνήσουν οι φιλόσοφοι, θα είναι δυνατό να **ελεχθούν, ακόμη και διά της βίας, οι διαφορετικές τάσεις των ανθρώπων.** (1 μον.)
- Έτσι, θα υπάρξει πολιτική και κοινωνική ευδαιμονία, που αποτελεί και το ανώτερο συλλογικό και συνακόλουθα ατομικό αγαθό. Ο Σωκράτης **προτάσσει τη συλλογική ευδαιμονία έναντι της ατομικής,** η οποία μάλιστα μπορεί να αποκτηθεί μόνο μέσω της πολιτικής ευδαιμονίας. Ο φιλόσοφος εκλαμβάνει την ευδαιμονία ως δημιουργία μιας φιλοσοφημένης πολιτικής ελίτ, **αποκλείοντας με αυτόν τον τρόπο αναγκαστικά από τη διακυβέρνηση τις υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες.** (1 μον.)
- Στο πλαίσιο αυτό προσδιορίζει και την ταυτότητα του «φιλοσοφημένου άρχοντα» ως το άτομο εκείνο που έχει τη **δυνατότητα από την ίδια του τη φύση να καταπιάνεται με την φιλοσοφία,** με τη μελέτη της οποίας θα πρέπει να έχει ασχοληθεί επί μακρόν, όπως γνωρίζουμε από άλλα σημεία της πλατωνικής *Πολιτείας*. (1 μον.)
- Παρατηρούμε, αρχικά, μια **ταύτιση απόψεων σχετικά με τον τελικό προορισμό της φιλοσοφίας.** Πλάτων και Επίκουρος συμφωνούν ότι **η κατάκτηση της ευδαιμονίας μέσω της φιλοσοφίας θα ωφελήσει και την ατομική και τη συλλογική ζωή.** Η φιλοσοφία του Επικούρου αποκτά έτσι έναν πρακτικό χαρακτήρα, ανάγεται σε μια «τέχνη του βίου» (ars vivendi). Αντίστοιχα και ο πλατωνικός φιλόσοφος – βασιλεύς αναδεικνύεται στην πράξη ως ο μόνος κατάλληλος χειριστής της εξουσίας, αυτός που εξασφαλίζει την ευρυθμία και ευδαιμονία στην πολιτεία. (1 μον.)
- Η κύρια **διαφορά** μεταξύ τους έγκειται στο ότι ο **Επίκουρος** τονίζει ότι **η φιλοσοφία είναι για όλους,** καθώς ο οποιοσδήποτε μπορεί να ωφεληθεί από αυτήν, ενώ ο **Πλάτων** θεωρεί ότι μόνο άνθρωποι με **φυσική προδιάθεση μπορούν να φιλοσοφήσουν** και να ωφεληθούν, έπειτα, με τις αποφάσεις τους το κοινωνικό σύνολο. [δευτερευόντως μόνο: Ο Επίκουρος θεωρεί πως μέσω της ατομικής ευδαιμονίας επιτυγχάνεται και η συλλογική ευδαιμονία, ενώ ο Πλάτων προτάσσει την εξασφάλιση της κοινωνικής ευρυθμίας, καθώς εκτιμά ότι δεν γίνεται να υπάρξει ατομική ευδαιμονία χωρίς ευτυχισμένο όλον]. (1 μον.)

B3. 1. Σωστό 2. Λάθος 3. Σωστό 4. Λάθος 5. Σωστό

B4. 5 σημεία (●) x 2 μονάδες = 10 μονάδες.

- α. • γεροντικός • ώριμος • δαιμόνιος
 β. • τό αρρωστοῦν / ἀσθενοῦν / κάμνον / νοσοῦν. • ό σιωπῶν

Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Δημοσθένους, κατά Τιμοκράτους, §§ 77-78

20 μονάδες

Νυνὶ δ', ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι,
κὰν ὑμῖν δοκῇ δεδέσθαι τινά,
αὐτὸς ἀφήσει,
τοῦτον τὸν τρόπον τὸν νόμον εἰσήνεγκεν.

[78] Ἄρ' οὖν τῷ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει
τοιοῦτος νόμος ὃς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς
κυριώτερος ἔσται; [...] Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι.

φαίνεται τοίνυν ὁ τούτου νόμος ταῦτ' ἔχων
ἀμφοτέρω.

Ὅστ' εἴπερ ὑμῶν ἐκάστῳ μέλει τῆς πολιτείας
καὶ δεῖν οἶεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην
περὶ ὧν ἂν ὁμωμοκῶς ψηφίσῃται,

λυτέος οὗτος ὁ νόμος [...].

Τώρα δα όμως, σαν να παρουσιαζόταν (/ όπως ακριβώς
εάν πρόβαλλε για τον εαυτό του) ότι,
κι αν ακόμη φανεί σωστό σε εσάς να φυλακίσετε
κάποιον, αυτός ο ίδιος θα τον αφήσει ελεύθερο (/ μπορεί
να τὸν αφήσει να φύγει), με αυτόν τον τρόπο εισήγαγε
τον νόμο.

Έτσι λοιπόν ποιός κρίνει (/ Άραγε, λοιπόν, φαίνεται σε
κανέναν) ότι συμφέρει την πόλη ο τέτοιου είδους νόμος ο
οποίος θα είναι ο ίδιος ισχυρότερος από την απόφαση
του δικαστηρίου; [...] Εγώ τουλάχιστον δεν (το) νομίζω.

Και φαίνεται βέβαια ότι ο νόμος αυτού (του Τιμοκράτη)
έχει και τα δυο αυτά (γνωρίσματα).

Επομένως αν ακριβώς ενδιαφέρεται ο καθένας από εσάς
για το πολίτευμα και νομίζει ότι πρέπει η γνώμη του
(αυτού του ιδίου) να είναι κυρίαρχη σχετικά με όσα τυχόν
ψηφίσει (/ αποφασίσει) αφού έχει ορκιστεί,
πρέπει αυτός ο νόμος να καταργηθεί.

Γ2. Ο Δημοσθένης κατηγορεί τον Τιμοκράτη «ὥς πεποίηκεν τό θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθόντων τὸν νόμον», επειδὴ ἔδωσε δηλαδή στο νόμο που πρότεινε αναδρομική ισχύ, για παρελθόντα αδικήματα.

- Όπως προκύπτει μάλιστα από το κείμενο, επικρατεῖ ως προς αυτό **διαφορετική αντίληψη στη δημοκρατία απ' ὅτι στην ολιγαρχία**. Θεωρεῖ μάλιστα ότι ο Τιμοκράτης εισάγει με την πρότασή του μια ολιγαρχική αντίληψη στο δημοκρατικό πολίτευμα. (1 μονάδα)
- Πιο συγκεκριμένα, ο ρήτορας ξεκινά διερευνώντας τους λόγους για τους οποίους **αυτοὶ που εκούσια ἄρχονται ἀπὸ τοὺς νόμους θεωροῦνται συνετοί**, ἐνῶ **ἐκεῖνοι που επιθυμοῦν τις ολιγαρχίες, ἀναρχοὶ καὶ δούλοι** («οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες ἄρχεσθαι σώφρονες καὶ χρηστοὶ νομίζονται, οἱ δ' ὑπὸ τῶν ολιγαρχιῶν ἄνανδροι καὶ δούλοι.») (2 μονάδες)
- Ο πραγματικός λόγος που συμβαίνει αυτό είναι το γεγονός ότι **στις ολιγαρχίες καθένας ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἀναιρέσει τὸ παρελθόν του** («τὰ πεπραγμένα λῦσαι») καὶ **νὰ ορίσει γιὰ τὸ μέλλον αὐτὰ που τὸν ἐξυπηρετοῦν**. («καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἃ ἂν αὐτῷ δοκῇ προστάξαι»). (2 μονάδες)
- Αντίθετα, στο δημοκρατικό πολίτευμα **οά νόμοι μόνο ορίζουν ἐκ τῶν προτέρων ὅσα θὰ πρέπει νὰ συμβαίνουν** («περὶ τῶν μελλόντων ἃ χρὴ γίνεσθαι φράζουσιν»). (2 μονάδες)
- Παρόλ' αὐτά, ο Τιμοκράτης νομοθέτησε **μέσα σε ἓνα δημοκρατικό πολίτευμα κατὰ τέτοιον τρόπο ὥστε νὰ εἰσαγάγει τὴν ἀδικία** (μια μορφή ἀδικίας) **που ἀπορρέει ἀπὸ τὸν ολιγαρχικὸ τρόπο διακυβέρνησης** («τὴν ἐκ τῆς ολιγαρχίας ἀδικίαν εἰς τὸν αὐτοῦ νόμον μετήνεγκεν»), ἐνῶ, **σε ὅτι ἀφορὰ τὰ παρελθόντα αδικήματα, ἀξίωσε γιὰ τὸν εαυτό του νὰ βρῖσκεται σε σπουδαιότερη θέση ἀπὸ τοὺς δικαστές** («αὐτὸν κυριώτερον τῶν καταγόντων δικαστῶν ἡξίωσε ποιῆσαι»). (3 μονάδες)

Γ3. 10 σημεία (•) x 1 μονάδα = 10 μονάδες

- ὁμωνυμῶς:
- ὁμνύοι
 - ὁμνυ
- παρεληλυθότων:
- πάρει (/ παρέρχει / -η)
 - παρήεις / παρήεισθα (/ παρήρχου)
- διαθέντα:
- διαθῶ
 - διαθείην
 - διαθείης
 - διαθείη
- ἐνδεικνύμενος:
- ἐνδεικνύναι
 - ἐνδείκνυ

Γ4.α. 3 σημεία (•), με ἔμφαση στα ἔντονα γράμματα, x 1 μονάδα = 3 μονάδες

- μέλει: αναλύοντας το ρήμα μέλει στην ισοδύναμη φράση μέλησις / μέλημα ἐστί, ἐξάγεται ἡ σύστοιχη ἀφηρημένη ἔννοια **μέλησις** ἢ **μέλημα** ὡς υποκείμενο.
- δεῖν: ὡς υποκείμενο τίθεται τὸ τελικὸ ἀπαρέμφατο **εἶναι**.
- εἶναι: ὡς υποκείμενο τίθεται τὸ **τὴν γνώμην** (**ετεροπροσωπία**)

β. 3 φράσεις x 1 μονάδα = 3 μονάδες

- δεῖ λύεσθαι τοῦτον τὸν νόμον ὑφ' (ὑπό) ὑμῶν (/ ὑφ' ὑμῶν ἐκάστων, ἐφόσον στον παραπάνω στίχο ἀναφέρεται ἡ φράση ἐκάστω ὑμῶν, ὡς δοτικὴ προσωπικὴ τοῦ ἐνεργούντος προσώπου.)

γ. 2 μετατροπές x 1 μονάδα = 2 μονάδες

- Ἄρ' οὖν τῷ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει τοιοῦτον νόμον;

δ. 2 μετατροπές x 1 μονάδα = 2 μονάδες

- Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποιήται τούτῳ (ὑπό τούτου) ὑβριστικόν.

10 μονάδες